

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki wstępne w województwie śląskim

01.10.2021 r.

↓ 23,3%

Spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego, w 2020 r. w województwie śląskim utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W porównaniu z wynikami uzyskanymi w PSR 2010, zmniejszeniu uległa powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych. W analizowanym okresie

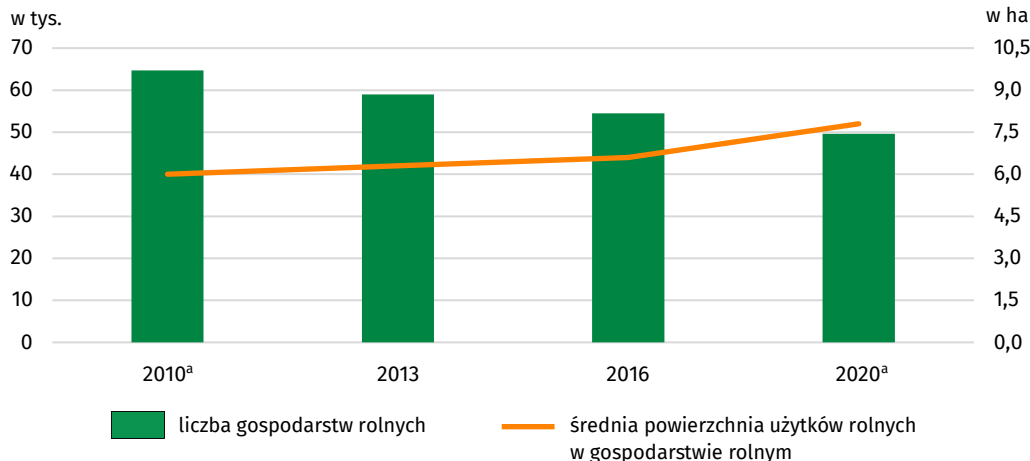
zwiększyła się populacja bydła, wobec spadku pogłowia pozostałych grup zwierząt gospodarskich.

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r. Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej

1. Gospodarstwa rolne

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r., liczba gospodarstw rolnych w województwie śląskim wyniosła 49,6 tys. i stanowiła 3,8% gospodarstw w kraju. W odniesieniu do wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 15,1 tys., tj. o 23,3% (w kraju spadek ten wyniósł 12,7%). Wśród ogółu gospodarstw rolnych zdecydowaną większość (99,4%) stanowiły gospodarstwa indywidualne.

Wykres 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

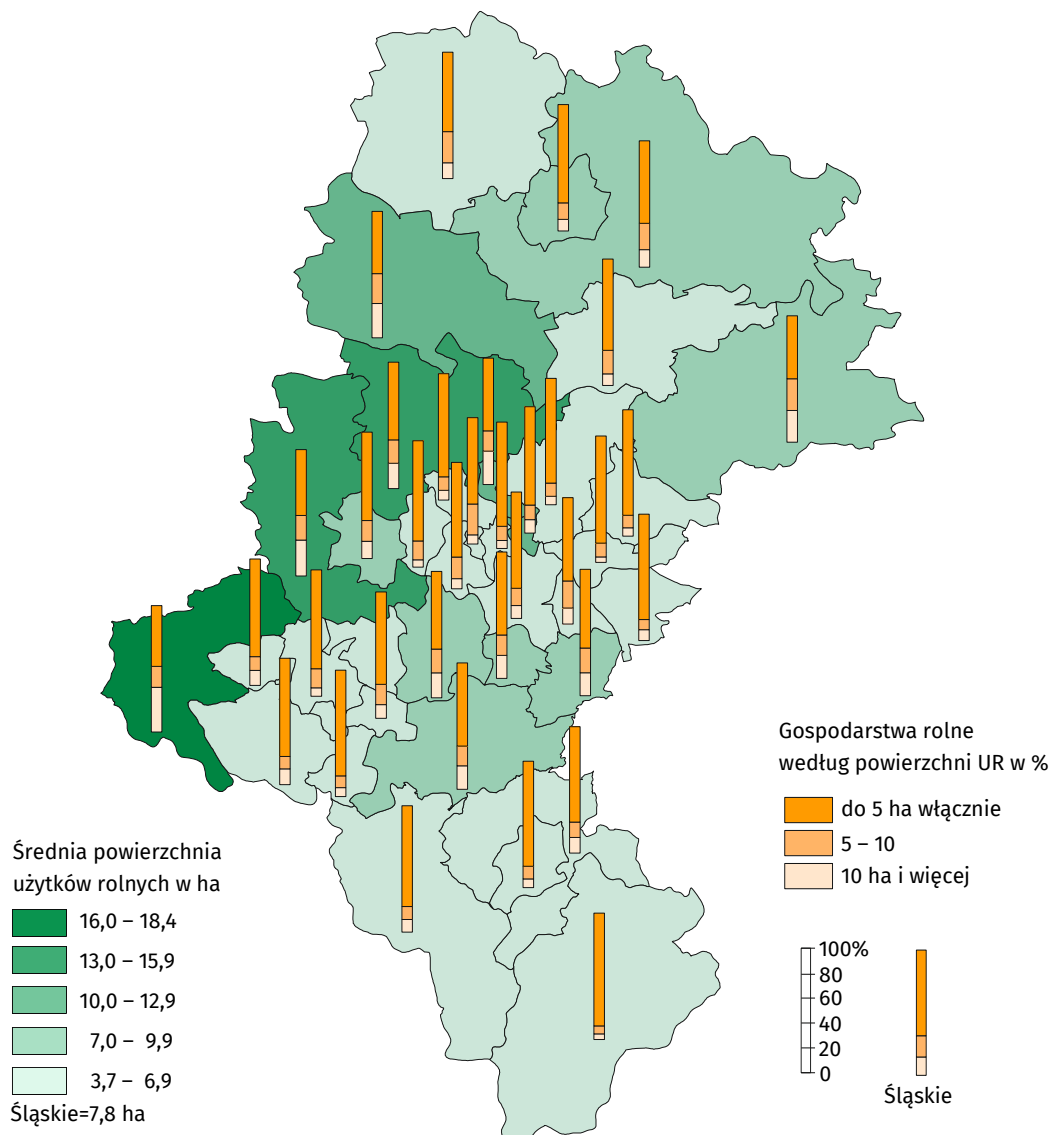
Analizując zmiany liczby gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych można zauważyć, że największy spadek w porównaniu z 2010 r. zanotowano wśród gospodarstw w grupie obszarowej 1-5 ha UR (o 29,6%), a następnie do 1 ha UR (o 19,6%). Zmniejszyła się także liczba gospodarstw o powierzchni 5-10 ha UR (o 18,0%) oraz w grupie 10-15 ha UR (o 11,1%). Znacznie wzrosła natomiast liczba gospodarstw dużych o powierzchni 20-50 ha UR (o 31,4%) oraz gospodarstw największych o powierzchni 50 ha UR i więcej (o 70,7%). Wzrost odnotowano także np. w grupie obszarowej 15-20 ha UR (o 6,3%).

W omawianym okresie zmieniła się struktura gospodarstw rolnych. Udział gospodarstw o powierzchni 1-5 ha UR w ogólnej liczbie gospodarstw zmniejszył się o 5,8 p. proc. Udziały gospodarstw należących do pozostałych grup obszarowych wzrosły w porównaniu z danymi z 2010 r., w tym w największym stopniu gospodarstw dużych o powierzchni 20-50 ha UR (o 1,9 p. proc.) oraz gospodarstw największych o powierzchni 50 ha UR i więcej (o 1,2 p. proc.).

Obserwowany spadek liczby gospodarstw rolnych, przy nieznacznym spadku powierzchni użytków rolnych, znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście średniej powierzchni użytków rolnych (UR) przypadającej na 1 gospodarstwo rolne o 30,0%, z 6,0 ha w 2010 r. do 7,8 ha w 2020 r. W gospodarstwach indywidualnych średnia powierzchnia UR przypadająca na 1 gospodarstwo rolne wyniosła 7,3 ha (w kraju – 10,2 ha).

W 2020 r. średnia powierzchnia UR w gospodarstwach rolnych wyniosła 7,8 ha (w kraju – 11,1 ha)

Mapa 1. Gospodarstwa i średnia powierzchnia użytków rolnych według powiatów w 2020 r.

W 2020 r. wśród ogółu gospodarstw rolnych dominowały jednostki prowadzące wyłącznie produkcję roślinną (26,1 tys.). Omawiane gospodarstwa stanowiły 52,6% ogółu gospodarstw w województwie śląskim, podczas gdy prowadzące tylko produkcję zwierzęcą – 1,4%. Gospodarstwa z produkcją mieszaną (prowadzące zarówno uprawę roślin, jak i chów zwierząt) stanowiły 46,0%.

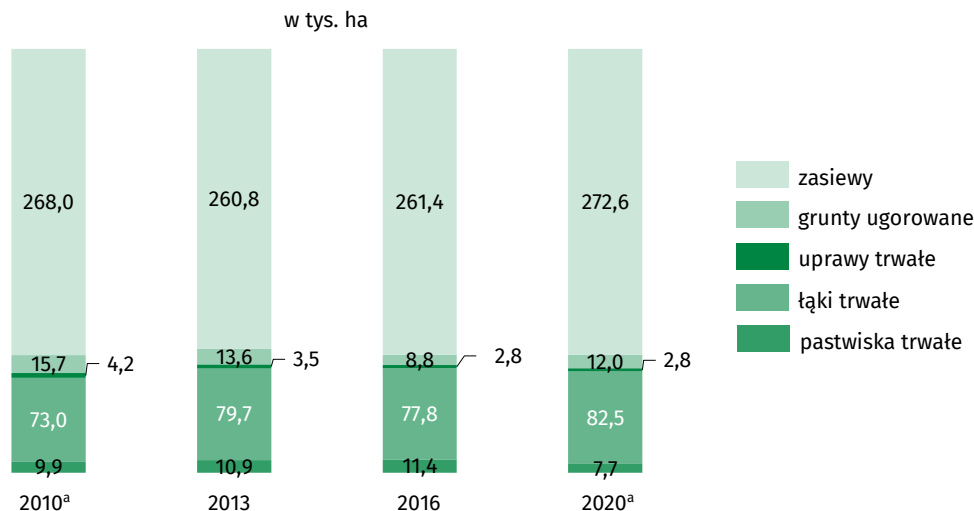
W porównaniu z danymi uzyskanymi w trakcie spisu w 2010 r. znacznie zmniejszyła się liczba gospodarstw prowadzących działalność mieszaną (o 39,3%) oraz zwierzęcą (o 24,5%). Liczba gospodarstw prowadzących wyłącznie działalność rolniczą utrzymała się na prawie niezmiennym poziomie (spadek o 0,3%).

2. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r., powierzchnia gruntów użytkowanych w województwie śląskim wyniosła 432,7 tys. ha i stanowiła 2,6% powierzchni gruntów w kraju. W odniesieniu do wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 powierzchnia gruntów użytkowanych zmniejszyła się o 14,8 tys., tj. o 3,3% (w kraju spadek ten wyniósł 3,5%).

W 2020 r. powierzchnia gruntów użytkowanych w województwie wyniosła 432,7 tys. ha i stanowiła 2,6% powierzchni gruntów w kraju

Wykres 2. Powierzchnia głównych kategorii użytków rolnych w dobrej kulturze

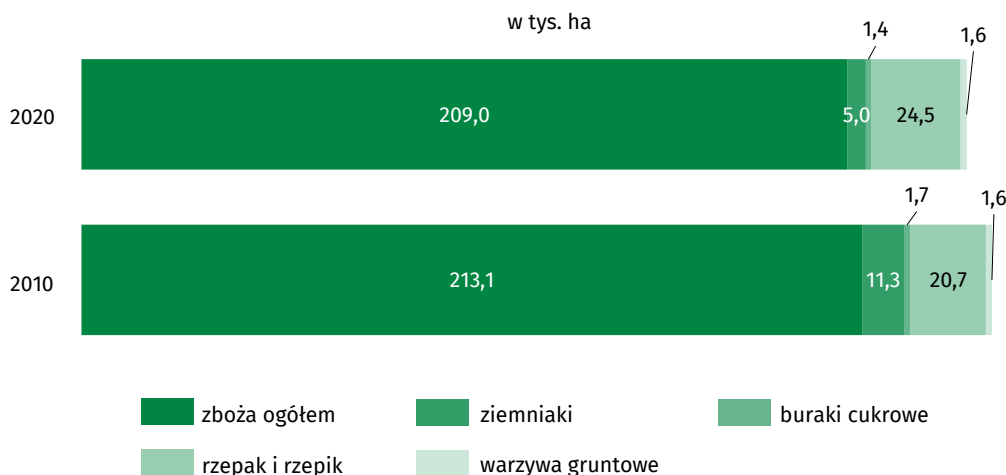
^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

W ciągu ostatnich 10 lat, tj. od Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., zmieniła się w 2020 r. struktura użytkowania gruntów: udział powierzchni użytków rolnych (UR) w powierzchni ogółem zwiększył się o 2,1 p. proc. (z 87,4% w 2010 r. do 89,5% w 2020 r.), zmniejszył się natomiast udział lasów i gruntów leśnych o 1,3 p. proc. (z 6,6% w 2010 r. do 5,3% w 2020 r.) oraz pozostałych gruntów o 0,8 p. proc. (z 6,0% w 2010 r. do 5,2% w 2020 r.).

Areał użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniósł 387,3 tys. ha i był mniejszy niż w 2010 r. o 3,9 tys. ha, tj. o 1,0% (w kraju o 1,2%). W strukturze użytków rolnych zwiększył się w porównaniu z PSR 2010 udział zasiewów (o 1,9 p. proc. do 70,4%) i trwałych użytków zielonych (o 2,1 p. proc. do 23,3%), natomiast zmniejszył się odsetek gruntów ugorowanych (o 0,9 p. proc. do 3,1%).

Analizując strukturę użytkowania gruntów w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych należy zauważyć, że 68,4% gospodarstw w grupie do 5 ha użytkowało 20,2% areалу użytków rolnych, a 16,9% gospodarstw w grupie od 5 do 10 ha użytkowało 15,1% areálu użytków rolnych. Pozostałe 14,7% gospodarstw rolnych posiadających 10 ha i więcej użytków rolnych, użytkowało 64,7% powierzchni użytków rolnych ogółem.

Wykres 3. Powierzchnia zasiewów głównych upraw

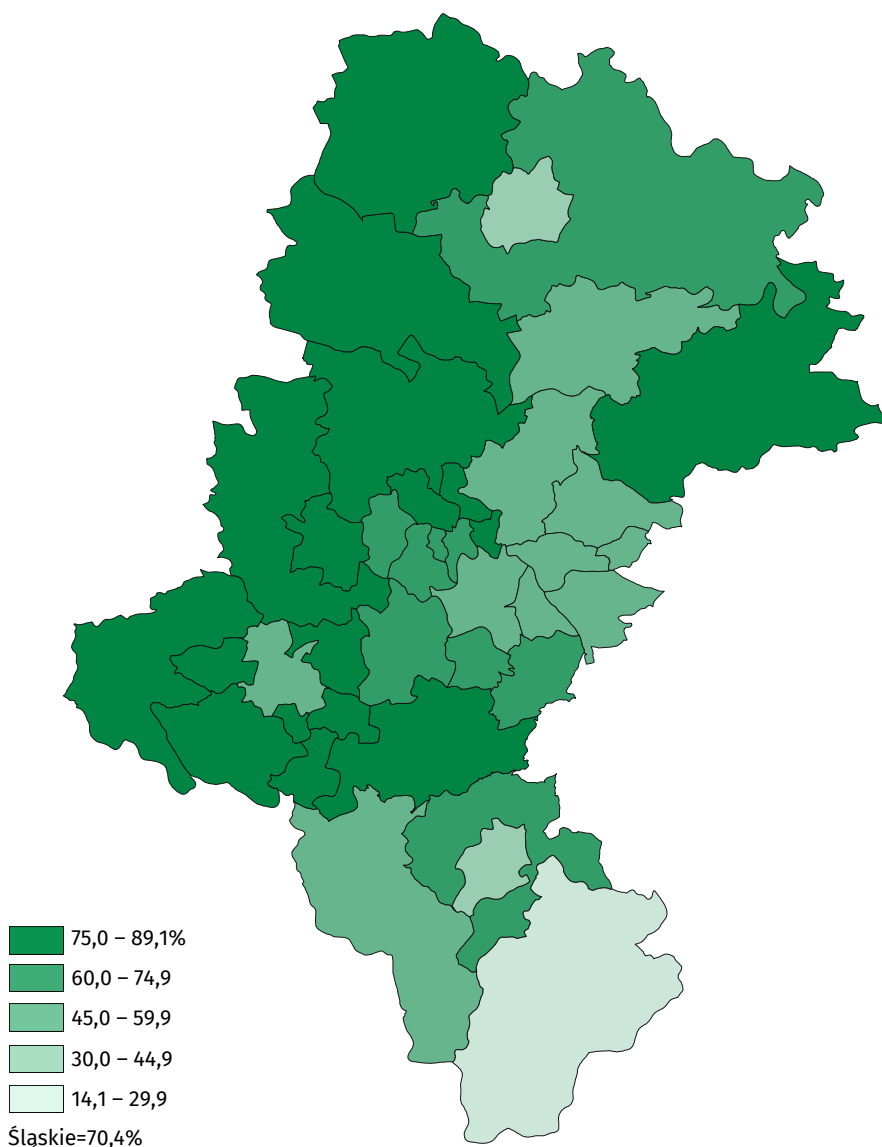
Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych w województwie śląskim wyniosła 272,6 tys. ha, tj. o 4,6 tys. (o 1,7%) więcej niż w 2010 r. W strukturze zasiewów nadal dominującą uprawą były zboża (76,7% ogółu).

Zgodnie ze wstępnymi wynikami PSR 2020 powierzchnia ponížszych upraw w województwie śląskim i ich udział w kraju kształtowały się następująco:

- zbóż – 209,0 tys. ha (2,8% powierzchni zbóż w kraju),
- rzepaku i rzepiku – 24,5 tys. ha (2,5%),
- ziemniaków – 5,0 tys. ha (2,2%),
- warzyw gruntowych – 1,6 tys. ha (1,1%),
- buraków cukrowych – 1,4 tys. ha (0,6%).

W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku (o 18,4%), natomiast zmniejszyła się powierzchnia areálu uprawy ziemniaków (o 55,4%), buraków cukrowych (o 14,3%), zbóż (o 1,9%) oraz warzyw gruntowych (o 1,3%).

Mapa 2. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych według powiatów w 2020 r.

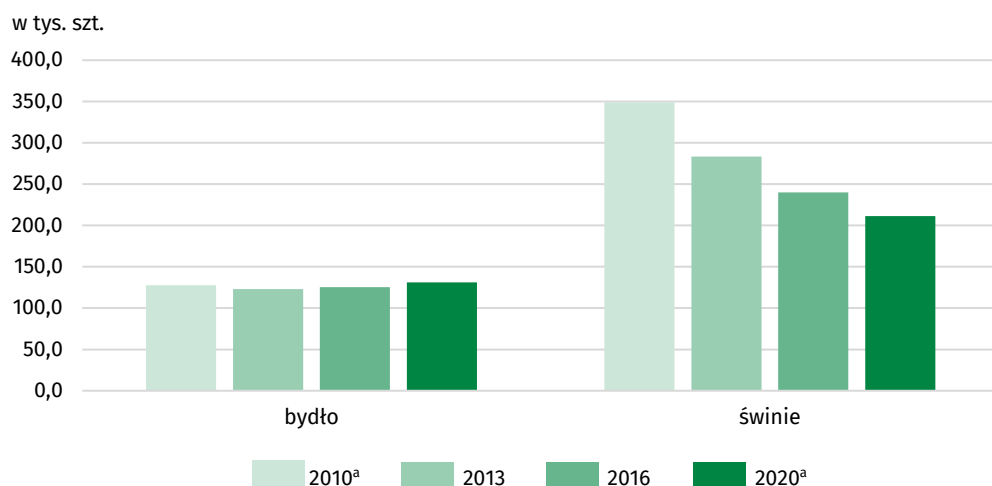
W 2020 r. udział powierzchni zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów w województwie śląskim wyniósł 76,7% (w kraju – 69,0%)

3. Zwierzęta gospodarskie

Zgodnie ze wstępnymi wynikami PSR 2020 pogłowiu poniższych gatunków zwierząt gospodarskich w województwie śląskim i ich udział w kraju kształtowały się następująco:

- bydła – 131,0 tys. szt. (2,1% pogłowia bydła w kraju), w tym 49,4 tys. krów (2,0% pogłowia krów w kraju),
- świń – 211,4 tys. szt. (1,9%), w tym 17,0 tys. loch (2,1%),
- drobiu – 8981,4 tys. szt. (4,1%), w tym 2282,3 tys. kur niosek (4,1%).

Wykres 4. Pogłowia bydła i świń

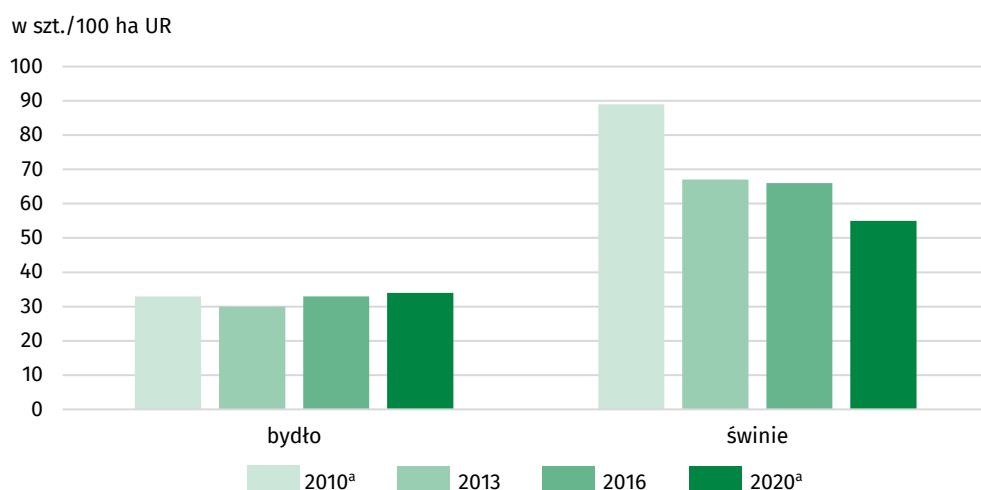

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

W porównaniu z wynikami PSR 2010 r. pogłowia bydła zwiększyło się (o 2,8%), natomiast zmniejszyło się pogłowia krów (o 7,2%). Mniejsze niż w 2010 r. było pogłowia świń (o 39,4%), w tym loch (o 49,5%) oraz pogłowia drobiu (o 10,1%), w tym kur niosek (o 39,2%).

Zgodnie z wynikami PSR 2020 odsetek pogłowia zwierząt gospodarskich utrzymywanych w gospodarstwach indywidualnych w stosunku do pogłowia ogółem był dominujący i ukształtował się w województwie śląskim na następującym poziomie: dla bydła – 94,9%, dla świń – 71,4%, a dla drobiu – 88,2%.

Wykres 5. Obsada bydła i świń

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

W 2020 r. w województwie na 100 ha użytków rolnych przypadają średnio 34 szt. bydła i 55 szt. świń

W gospodarstwach rolnych obsada pogłowa zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w województwie śląskim w 2020 r. kształtowała się na poziomie:

- bydła – 34 szt., w tym 13 szt. krów,
- świń – 55 szt., w tym 4 szt. loch,
- drobiu – 2319 szt., w tym 589 szt. kur niosek.

W 2020 r. w województwie śląskim na 1 spisane gospodarstwo rolne przypadło przeciętnie: bydła – 2,6 szt., świń – 4,3 szt., drobiu ogółem – 180,9 szt.

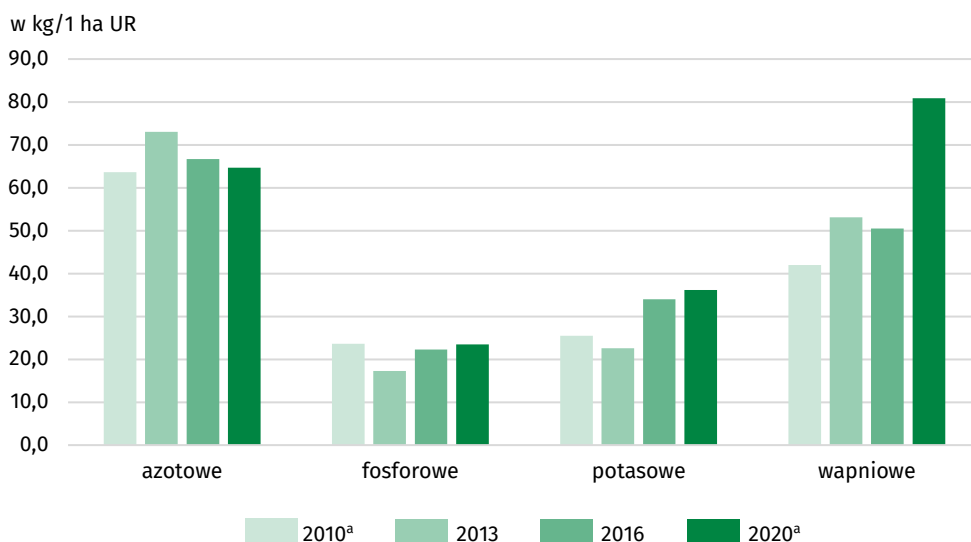
W 2020 r. obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 2319 szt. (w kraju – 1537 szt.)

4. Nawożenie roślin

Zużycie nawozów mineralnych, łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK), w badanym okresie było o 9,2% większe niż w 2010 r. i wyniosło 48,2 tys. ton. W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych ogółem zużyto przeciętnie 124,4 kg NPK (w kraju 132,9 kg NPK), w tym w gospodarstwach indywidualnych 121,6 kg NPK (w kraju 129,1 kg NPK). W stosunku do 2010 r. zwiększyło się zużycie nawozów potasowych – o 42,0% i wyniosło 36,2 kg/ha UR. Pod uprawy zastosowano ponadto 64,7 kg/ha UR nawozów azotowych (o 1,7% więcej niż w 2010 r.) oraz 23,5 kg/ha UR nawozów fosforowych (o 0,4% mniej niż w 2010 r.).

Zużycie nawozów mineralnych na 1 ha UR w województwie śląskim wyniosło 124,4 kg NPK (w kraju 132,9 kg NPK) oraz wapniowych 80,9 kg (w kraju – 91,3 kg)

Wykres 6. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik)

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

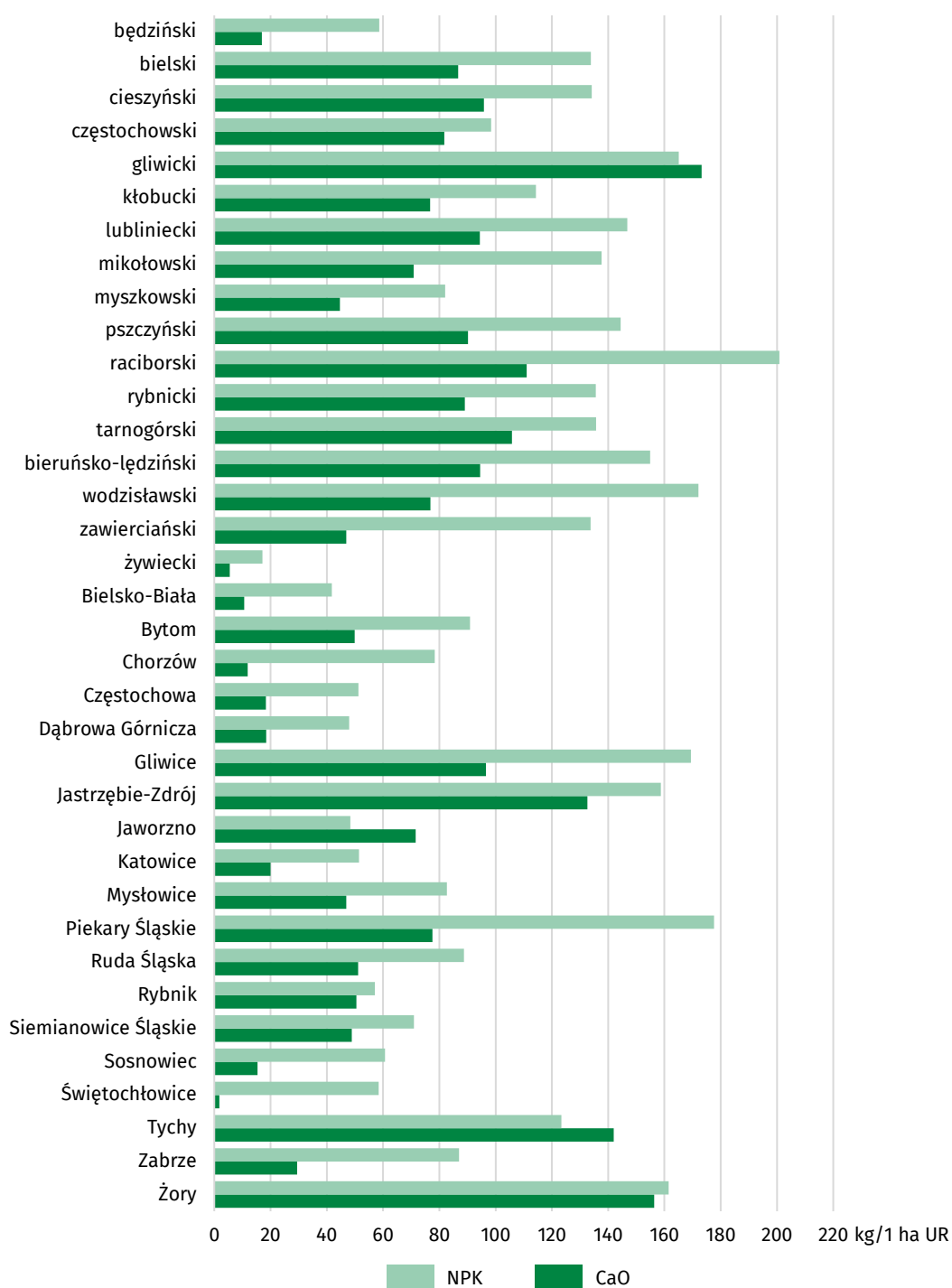
Zużycie nawozów wapniowych w porównaniu do 2010 r. wzrosło o 90,8% i wyniosło 31,3 tys. ton (16,4 tys. ton w 2010 r.). Na wzrost zużycia tych nawozów wpłynął m.in. wprowadzony w 2019 r. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” i związane z tym programem dofinansowanie na realizację przedsięwzięć skutkujących poprawą jakości środowiska udzielane w ramach pomocy de minimis¹.

W 2020 r. średnie zużycie nawozów wapniowych (CaO) w przeliczeniu na 1 ha UR ogółem wyniosło 80,9 kg i było prawie dwukrotnie większe niż w 2010 r.

Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na 1 gospodarstwo ogółem wyniosło odpowiednio: 970,3 kg oraz 630,8 kg.

¹ Wielkość pomocy ze strony państwa, która nie wymaga jej wcześniejszego notyfikowania do Komisji Europejskiej. Pułap pomocy de minimis wynosi 200 000 EUR w dowolnie ustalonym okresie 3 lat budżetowych. Zasady udzielania pomocy de minimis reguluje Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Wykres 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych według powiatów w 2020 r.

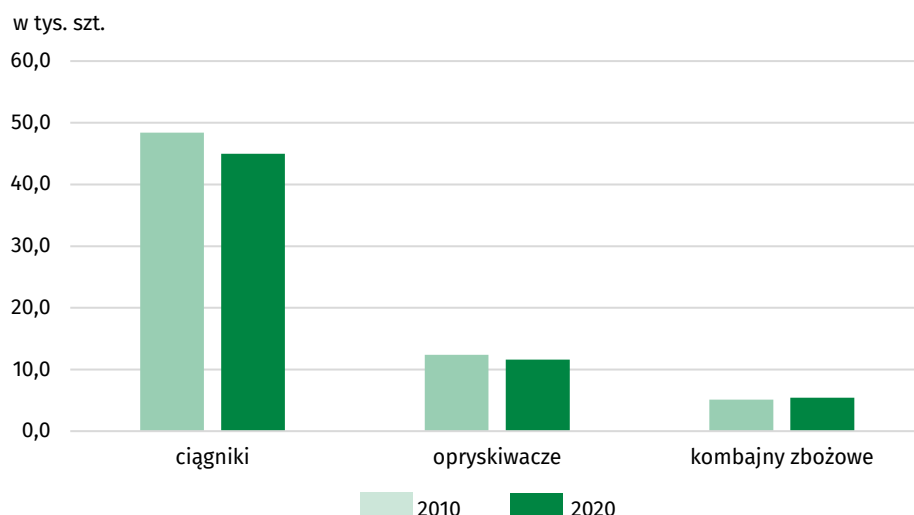

5. Ciągniki i maszyny rolnicze

Według wstępnych wyników PSR 2020 w gospodarstwach rolnych znajdowało się:

- 45,0 tys. ciągników rolniczych (tj. o 7,1% mniej niż w 2010 r.),
- 5,4 tys. kombajnów zbożowych (tj. o 6,6% więcej),
- 0,1 tys. kombajnów buraczanych (tj. o 71,4% mniej),
- 2,4 tys. kombajnów ziemniaczanych (tj. o 24,6% mniej),
- 0,2 tys. silosokombajnów (tj. o 69,8% mniej),
- 11,4 tys. opryskiwaczy polowych (tj. o 4,7% mniej),
- 0,2 tys. opryskiwaczy sadowniczych (tj. o 50,2% mniej).

Wykres 8. Ciągniki i wybrane maszyny rolnicze

W 2020 r. w województwie spisano 45,0 tys. ciągników rolniczych, większość z nich (44,5 tys. szt., tj. 98,8% ogółu) znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych.

Na 100 gospodarstw rolnych przypadło 90,7 szt. ciągników (w kraju – 109,9 szt.), 10,8 szt. kombajnów zbożowych (w kraju – 12,7 szt.), 23,0 szt. opryskiwaczy polowych (w kraju – 35,1 szt.).

Na 100 ha UR przypadło 11,6 szt. ciągników (w kraju – 9,9 szt.), 1,4 szt. kombajnów zbożowych (w kraju – 1,1 szt.), 2,9 szt. opryskiwaczy polowych (w kraju – 3,1 szt.).

Wskaźniki dotyczące liczby ciągników i maszyn rolniczych na 100 gospodarstw, jak i na 100 ha UR, na przestrzeni 10 lat nie uległy znaczącym zmianom (z wyjątkiem obsady ciągników na 100 gospodarstw, która zwiększyła się o prawie 16 sztuk).

W wyniku zmniejszenia się liczby gospodarstw i jednoczesnego spadku powierzchni użytków rolnych, średnia powierzchnia przypadająca na 1 ciągnik zwiększyła się w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu i wynosiła 8,6 ha użytków rolnych wobec 8,1 ha w 2010 r.

Liczba spisanych w województwie śląskim w 2020 r. ciągników i maszyn rolniczych stanowiła:

- 3,1% ciągników w kraju,
- 3,2% kombajnów zbożowych,
- 1,0% kombajnów buraczanych,
- 4,0% kombajnów ziemniaczanych,
- 4,1% silosokombajnów,
- 2,5% opryskiwaczy polowych,
- 0,4% opryskiwaczy sadowniczych.

6. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

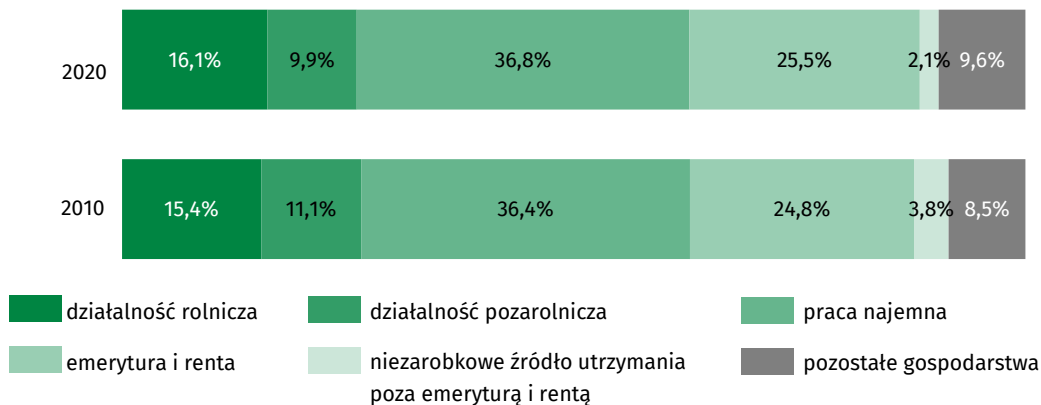
W okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. łącznie, 49,4 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało dochody z prowadzonej działalności rolniczej, w tym 7,9 tys. dla których główne źródło dochodów (tj. przekraczające 50% dochodów ogółem) stanowiła działalność rolnicza. Oprócz działalności rolniczej źródłami dochodów były także:

- praca najemna – dla 47,3% ogółu omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 54,2%),
- emerytury i renty – dla 37,7% (w 2010 r. – 37,0%),
- działalność pozarolnicza – dla 18,7% (w 2010 r. – 25,0%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 13,7% (w 2010 r. – 6,4%).

W województwie śląskim na 100 gospodarstw rolnych przypadło 90,7 szt. ciągników (w kraju – 109,9 szt.)

Przy spadku odsetka gospodarstw domowych uzyskujących dochody z pracy najemnej oraz działalności pozarolniczej i utrzymującym się na zbliżonym poziomie odsetku gospodarstw pobierających emerytury i renty, należy zauważyć znaczny (ponad dwukrotny) wzrost gospodarstw domowych utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł, do czego przyczynił się w znacznym stopniu m.in. program Rodzina 500 Plus.

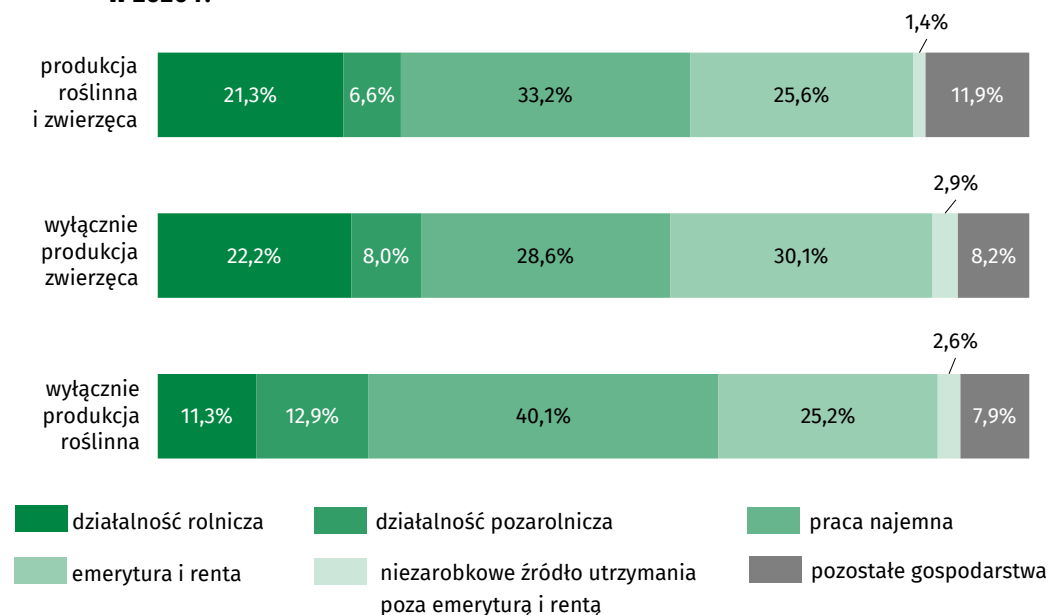
Wykres 9. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

Działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem, zaledwie dla niespełna 1/6 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. Odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z rolnictwa wzrósł na przestrzeni lat 2010-2020 z 15,4% do 16,1%.

Odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej wyniósł 16,1% (w kraju – 30,4%)

Wykres 10. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w 2020 r.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:

Urząd Statystyczny w Katowicach

Dyrektor Aurelia Hetmańska

tel: 32 779 12 48

Rozpowszechnianie:

Informatorium

tel: 32 779 12 33, 32 779 12 34

Śląski Ośrodek Badań Regionalnych

tel: 32 779 12 37

e-mail: R.Wlodarska@stat.gov.pl

katowice.stat.gov.pl

@Katowice_STAT

@StatKatowice

Powiązane opracowania:

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-raport-z-wynikow,4,1.html>

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-metodologia-i-organizacja-badania,3,1.html>

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach.

Temat dostępny w bazach danych:

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>